

Redactieteam ROSA Begrippenmodel

Agenda Redactieteam ROSA Begrippenmodel

Datum: 23 april 2025

Aanwezig:

Afwezig:

Agenda en verslag: [2025-04-23 Redactieteam bijeenkomst](#)

- 1- Mededelingen/aanvullingen op agenda/verslag en acties
- 2- Voortgang implementatie nieuwe beheeromgeving (Jacob)
- 3- Stand van zaken rondom NORA Begrippenkader (Brian)
- 4- Operatie Stofkam: aansluiten op NORA Basisbegrippen (Jacob)
- 5- Status conceptuele informatiemodellen
- 6- Pagina op Edustandaard voor wijzigingsverzoeken
- 7- W.v.t.t.k.

1. Mededelingen/aanvullingen op de agenda/verslag en acties

Zie: 2025-02-19 Verslag - Redactieteam ROSA Begrippenkader

Vorige keer hebben we het proces voor wijzigen van bestaande begrippen dan wel het aanmelden van nieuwe begrippen voor het ROSA Begrippenkader besproken en ook de formulieren waarmee dit kan worden gedaan becommentarieerd (**Actie 202412-02**). Hier is nog geen verdere actie op ondernemen daarna, vanwege gebrek aan tijd.

Het wijzigingsverzoek voor het opnemen van nieuwe concepten in de ROSA (o.a. alle scenariotypen die nu in het metamodel zijn ondergebracht, zie [006 - Aanmelden cq wijzigingen van begrippen die ROSA modelementen representeren.docx](#)) is uitgewerkt en die uitwerking is in de AR van 15-4-2025 vastgesteld. Ze kunnen nu in het ROSA Begrippenkader opgenomen worden.

Als er nog suggesties vanuit het redactieteam zijn voor verbetering en die niet de beschrijving (met name definitie) niet fundamenteel veranderen dan kunnen we die uiteraard meenemen in de verwerking. Als we wel een fundamentele wijziging nodig achten dan laten we de voorgestelde aanpassing opnieuw beoordelen en vaststellen in een volgende ronde.

2. Voortgang implementatie nieuwe beheeromgeving

Een nieuwe versie van de Begrippeneditor is beschikbaar gekomen. Jacob praat ons hierover bij incl. een korte demo en de eerste bevindingen tav nog mogelijk ontbrekende functionaliteiten waar we om gevraagd hebben.

3. Stand van zaken rondom NORA Begrippenkader

Het NORA Begrippenkader is gevuld met wat wordt genoemd het Begrippenkader Basisbegrippen. In de nieuwe NORA is het begrippenkader al zichtbaar (<https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippenkader>) maar pas op, er wordt nog gesleuteld aan de NORA zelf en ook de wijze waarop dit begrippenkader ontsloten moet worden. Daarom is deze omgeving handiger als je de inhoud wilt bekijken: https://nora-begrippen.wikixl.nl/index.php/Begrippen_alfabetisch

Veel basisbegrippen zijn al vastgesteld door de NORA Gebruikersraad (status vastgesteld), een aantal zijn nog in de reviewfase (voorgesteld).

Het NORA Begrippenkader Basisbegrippen is ook al via BegrippenXL ontsloten:

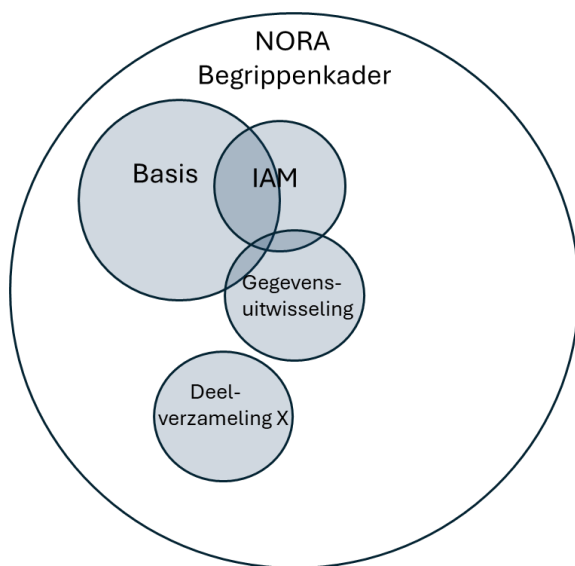
<https://www.begrippenxl.nl/nora/nl/>

Hier wordt nog aan gesleuteld om ook alle NL-SBB velden zichtbaar te maken. Dat is exact wat wij ook graag voor Onderwijsbegrippen.nl willen <https://onderwijsbegrippen.nl/nl/>.

(NB op BegrippenXL staan ook nog sterk verouderde begrippenkaders van het onderwijs

(<https://www.begrippenxl.nl/nl/> bij Onderwijs) zoals een DUO Thesaurus, ROSA Gegevenssoorten etc.

Moeten we die daar weg laten halen?

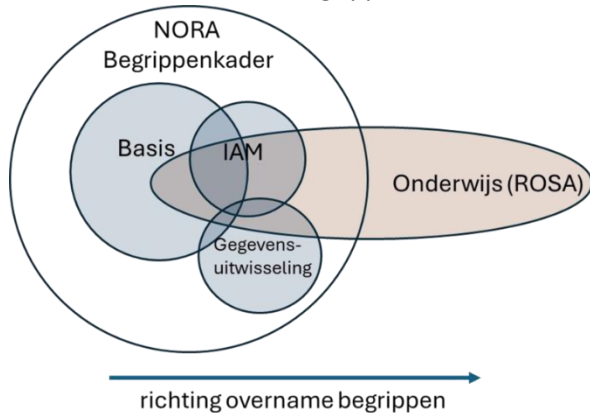


Schematisch ziet het NORA Begrippenkader uit zoals in het figuur hiernaast is aangegeven. Het is eigenlijk een verzameling van begrippenkaders, die aan dezelfde [kwaliteitseisen](#) voldoen als alle andere begrippen die in het NORA Begrippenkader zijn opgenomen. En allemaal tezamen moeten ze één logisch begrippenstelsel vormen. Het Begrippenkader Basis is nu het eerste wat vergaand is uitgewerkt, de rest moet nog worden ontwikkeld of geharmoniseerd.

Naast het begrippenkader Basis zal het NORA Begrippenkader ook bestaan uit een aantal [andere begrippenkaders](#):

1. Basisbegrippen: [Basisbegrippen](#)
2. Identity en Access Management (IAM): [Begrippen IAM](#)
3. Gegevensmanagement: [Begrippenkader gegevensmanagement](#)
4. Gegevensuitwisseling: [Begrippenkader gegevensuitwisseling](#)
5. Basisconcept van Dienstverlening (bcDV): [Begrippen Basisconcept Dienstverlening](#)
6. Raamwerk Gegevenskwaliteit: [Begrippen Gegevenskwaliteit](#)
7. Producten van Bouwstenen: [Begrippen bij producten](#)

Hoe verhouden andere begrippenkaders zich tot het nieuwe NORA Begrippenkader?



Dat is in het plaatje hiernaast schematisch weergegeven. In de NORA staat daar verder onder andere het volgende over: *We gaan er van uit dat alle overheidsarchitecturen zo veel mogelijk hergebruik zullen maken van de begrippen van het NORA Begrippenkader. Al was het maar om te laten zien dat architecten hun eigen uitgangspunten volgen (NAP06 [Hergebruik vóór kopen vóór maken](#)). Zo weten we dat het [ROSA Begrippenkader](#) een selectie van begrippen overneemt uit het NORA Begrippenkader.*

Dat overnemen kan via adoptie, maar het kan ook zijn dat het meer om inspiratie gaat: de definitie wordt dan aangepast aan wat in het betreffende domein afgesproken is. Ook in dat geval kan de relatie tussen de begrippen worden geduid met de diverse vormen van de harmonisatie-relaties, conform de NL-SBB.

Het initiatief voor het overnemen van begrippen uit het NORA Begrippenkader en het onderhoud van die begrippen ligt bij de beheerder van het betreffende Begrippenkader c.q. van de overheidsarchitectuur. (https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippen_bij_andere_overheidsarchitecturen).

Een mooi bruggetje naar agendapunt 4.

4. Operatie Stofkam: aansluiten op NORA Basisbegrippen

Vorige keer is actie 202502-01 uitgezet bij Jacob: Vergelijking maken met NORA Basisbegrippen en ROSA Begrippenkader en bepalen wat de impact is als we de definities in het ROSA Begrippenkader hiermee in lijn willen brengen. Ook kijken naar samenhang van dit werk met de bevindingen die Janneke al heeft opgeleverd.

Jacob heeft een analyse gemaakt hiervoor en de bevindingen zal die met ons delen. Op basis hiervan moeten we gaan bepalen hoe we hier verder handen en voeten aan willen geven. De volgende vragen spelen daar onder meer een rol bij:

- Hoe ver gaan we met het aansluiten?
 - Alleen die basisbegrippen overnemen die we ook in het onderwijs nodig hebben of alle?
 - Bij overnemen van een basisbegrip: 1-op-1 overnemen? (harmonisatielatie *exact overeenkomstig met* en later adopteren).
 - Gebruik van basisbegrippen in de definities van de ROSA Begrippen consistent maken: dus als we in een definitie “voorziening” hanteren moet de definitie van voorziening uit het NORA Begrippenkader hier ook in passen, anders een andere term gebruiken die beter past.
- Wat is onze werkwijze en timing?
 - Timing van de harmonisatie: pas als nieuwe editor draait of kunnen we al op voor werken?

- Hoe gaan we het doen? In de editor zelf (begrip voor begrip) of daarbuiten (in excel oid)?
- Wat doen we met de bevindingen die Janneke eerder al heeft geïnventariseerd?
- Wie gaat dit doen en hoeveel tijd gaat het ongeveer kosten?

5. Update conceptuele informatiemodellen

Als onderdeel van de onderwijssemantiek (<https://rosa.wikixl.nl/index.php/Onderwijssemantiek>) hebben we conceptuele informatiemodellen voorzien die enerzijds een verdere uitwerking zijn van het [KOI](#) en anderzijds gerelateerd zijn aan [ketenprocesmodellen](#) (aka toepassingsscenario's) die in de ROSA worden uitgewerkt. Een overzicht staat hier:

https://rosa.wikixl.nl/index.php/ROSA_Conceptuele_modellen

De modellen zijn in de Architectuurraad van Edustandaard recent (15-4-2025) vastgesteld. Dat wil niet zeggen dat ze daarmee niet nog verbeterd c.q. aangepast kunnen worden. Een van de punten waar we aan willen werken, is het meer betekenisvol maken van de relaties tussen informatieobjecten zodat de modellen zagezegd meer 'self-explaining' worden.

Vorige keer hebben we min of meer bepaald dat we als Redactieteam verantwoordelijk zijn voor het beheer en onderhoud van deze modellen (in samenspraak met het ROSA Beheerteam). Als dat zo is, dan heb ik het volgende voorstel:

We heten nu Redactieteam ROSA Begrippenkader. De afspraken die we beheren zijn het ROSA Begrippenkader maar ook het KOI-model (zie: https://www.edustandaard.nl/standaard_werkgroepen/redactieteam-rosa-begrippenkader/). Als daar ook deze ROSA conceptuele modellen bij komen dan is het wellicht logisch om ons om te dopen naar iets als Edustandaard werkgroep Semantiek. Daarmee doen we meer recht aan wat we beheren/onderhouden en bovendien is het ook meer herkenbaar en te relateren aan zowel de lagen in interoperabiliteitsraamwerken als in de ontwerpgebieden van de ROSA (semantische interoperabiliteit).

Ik stel dit ook voor omdat ik recentelijk in gesprek met een Kennisnet-MT-lid erachter kwam dat zij een heel ander beeld had bij Redactieteam dan wat wij in werkelijkheid doen en bijna al had willen voorstellen om budget van het redactieteam te schrappen. Na uitleg was dat uiteraard niet de bedoeling. We zouden daarmee als werkgroep ook meer logischer passen in het rijtje dat staat in de toelichting op https://www.edustandaard.nl/standaard_werkgroepen/, dus Werkgroep Edukoppeling, werkgroep Toegang, werkgroep UBV en IBP, wat werkgroepen zijn die rechtstreeks onder Edustandaard vallen.

Zien we hier de meerwaarde van in? En kunnen we die rol waarmaken? Vorige keer is nav de conceptuele modellen al de vraag gesteld: hebben we nog andere expertise nodig in deze werkgroep?

W.v.t.t.k.

Werkvoorraad

- IBP-begrippen verder gaan uitwerken en toevoegen. Maarten heeft al een eerste inventarisatie gemaakt: [IBP-begrippen.xlsx](#)
- Update van de begrippenset Toegang – uitkomst van de NORA werkgroep IAM hiervoor gebruiken. NB dat gaat onderdeel worden van het NORA Begrippenkader. Dat gaat nog wel even duren.
- Wijzigingsverzoek 005 - Toevoegen begrippen mbt Toetsen en examineren. Afhankelijk onder meer van overleg met SLO.